

تہرکی تہنی ل دہمی فیتنی

ہاتہو نفیسین ژ تومارہ کا دہنگی یا شیخ:

صالح بن عبد اللہ بن حمد العصیمی
غفر اللہ لہ ولوالدینہ ولینسائیمہ وللمسلمین

وہرگیران: سیپہل قاسم

تہرکی زنی ل دەمی فتنی

الشیخ دہ صالح بن عبداللہ بن حمد العصیمی

وہرگیان:

سیپہل قاسم

مزگفت

www.mzgaft.com

نقیسین: الشیخ د. صالح بن عبداللہ العصیمی.

وہرگیپران: سیپہل قاسم.

دیزاینا ناۓہ روکی: سایتی مزگہفت.

دیزاینا بہرگی: سیپہل قاسم.

ژ بہرہہ مین: سایتی مزگہفت. www.mzgaft.com

الحمد لله رب العالمين، وصلى الله وسلم على عبده ورسوله محمد وعلى آله وصحبه أجمعين، ومن اتبعهم باحسان الى يوم الدين، اما بعد:

هندي خودی یه (سبحانه وتعالی) ئەم بۆ پەرستنا خو بیین چیكرين، خودایی مهزن دبیژیت: {وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ} [الذاریات: ۵۶] ئانکو: (ومن ئەجنه ومرۆف نه ئافراندینه وپیغه مبهه بۆ وان نه هئارتینه ئەگەر ژ بهر ئارمانجه کا مهزن نه بت، کو ئەو پەرستنا من ب تنی بکهن).

قیجا ههه ئیک ژ به ندان فه مانا لی هاتییه کرن موسلمان بیت.

و خودایی مهزن په یوه ندییا پشته قانییی دناقهه را خودان باوه ریین ژن و زهلام دا گریدایه، و ههردوو بیین به ژدار کرین د فه مان و نه هییان دا، خودایی مهزن دبیژیت: {وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۗ أُولَٰئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ} [التوبة: ۷۱] ئانکو: (وخودان

باوهريين ميير و خودان باوهريين ژن هندهك ژ وان پشتهقانيين
هندهكانه، فرماني ب باوهرييي و كاري چاك ل مروشان دكهن، و وان
ژ كوفري وگونههان ددنه پاش، و نقيزي دكهن، و زهكاتي ددنه،
و گوهداريا خودي و پيغه مبهري وي دكهن، و خو ژ وي تشتي
ددنه پاش يي وان ئه و ژي دايه پاش، ئه وان خودي دي
دلوقانييي ب وان بهت و وان ژ عهز ابا خو پرزگاركت و بهت
به حه شتا خو. هندی خودي يه د ملكي خو دا يي زاله، و د
شريعةت و ئه حكاميين خو دا يي كارينه جهه).

و شهريعتي پلا (مه رته ب) ا ژني و زه لامي هندی ئيك ليكرييه د
بابه تي حه لال و حه رامي و فرمان و نه هييان دا، ئه بو داود و
غه يري وي قه دگو هي زن ژ عه بدوللاهي ژ قاسم بن موحه ممه دي،
ژ عائيشايي - خودي ژي رازي بيت- كو پيغه مبهري خودي ﷺ
گوت: ((إِنَّمَا النِّسَاءُ شَقَائِقُ الرِّجَالِ))⁽¹⁾. ئانكو: (هه ما ژن زي وه كي
زه لامانه).

---

(1) ابو داود (۲۳۶)، و الترمذي (۱۱۳).

قِيَجَا ئَه حَكَامِيْن شَهْرَعِي ژَن وَ زَهْلَام هَهْرَدُوو تِيْدَا بَه ژِدَارَن، وَ زَهْلَام
ژ بَن چ ئَه حَكَامَان نَادَهْر كَه قِيْت ئَه وَ نَه بِيْت دَه لِيْلَه ك پِي هَه بِيْت، وَ
هَه رُو هَسَا ژَن ژِي ژ بَن چ ئَه حَكَامَان نَادَهْر كَه قِيْت ئَه وَ نَه بِيْت
دَه لِيْلَه ك پِي هَه بِيْت، قِيَجَا هَنْدَه ك جَارَان هَهْرَدُوو بَه ژِدَارَن د
حُو كَمَه كِي دَا، وَ هَنْدَه ك جَار حُو كَم تَنِي بُو زَهْلَامِي يَه، وَ هَنْدَه ك
جَار حُو كَم تَنِي بُو ژَنِي يَه.

وَ شَهْرِيْعَه تِي فَهْرْمَانَا مَه يَا كَرِي ئَهْم خِيْرِي نِيْشَا ژَن كَا بَدَه يِن وَ
خِيْرِي د گَهْل بَكَه يِن، كُو رِيْ كَا دَرُوْسْت وَ پَا قِژ نِيْشَا وَ ان بَدَه يِن وَ وَ ان
چَا ك بَكَه يِن، وَ دَه عَوَا وَ ان بَكَه يِن، د هَهْرَدُوو صَه حِيْحَان دَا د
فَهْر مُوودَا (حَه دِيْس) مَه يِسَهْرَه دَا ژ ئَه بِي حَا زَمِي، ژ ئَه بِي
هَوْرَه يِرَه ي - خُوْدِي ژِي رَا زِي بِيْت - ژ پِيْغَه مَبَهْرِي ﷺ گُوْت:
(اَسْتَوْصُوْا بِالنِّسَاءِ خَيْرًا))⁽¹⁾. ئَان كُو: (هَه وَه ئَه مَانَه ت خِيْر د گَهْل
ژَن كَا).

---

(1) البخاري (٥١٨٦)، ومسلم (١٤٦٨).

و هر ئیکی ئەف گوتاره بگههتی فه ره ل سه ر وی ئەو خیری
بگههینته ژنکا.

و ژ فئی ژی: علم (زانین)، پیدفیییه مه جلسه ک د گه ل ژنکا هه بیت
کو ریکا دروست نیشا وان بدهن، و شیره تان، و بهری وان بدهنه وی
یا خیرا دونیا و ئاخهتا وان تیدا.

و بنیاتی (ئهصلی) فئی چه ندی ئەوه: کو ئەفه ژ ریک و ریبازا
پیغه مبهری یه ﷺ، روژهک تایبته کربوو بو ژنکا کو وان فیبر بکهت،
فهرموودا د سه حیحا بوخاری دا ژ فهرموودا ئبن ئەصبه هانی، ژ
ئهبی صالح سه ممان، ژ ئەبی سه عیدی خودری - خودی ژی
رازی بیت- کو گوت: ((ژنکا گوته پیغه مبهری ﷺ زه لاما سه ر ژ مه
ستاند، فیجا بو مهژی روژه کی بدانه. ئینا پیغه مبهری ﷺ روژهک
بو وان ژی دانا کو وه عظ و نسیحهت و فهرمانان ل وان ژی
بکهت))⁽¹⁾.

---

(1) اخرجه البخاري (۱۰۱).

و ئىمامى بوخارى بابەك ئىنايە: (باب هل يجعل للنساء يوم على حدة في العلم)، و مەرەم ژى ئەو: بەرى وان بەدەنە وى تىشتى يى مفايى وان تىدا ل دويىف حالى وان و سەرۋبەرى وان، ھندى شەرىعەتە گوتار (خىتاب) يا رېكخستى بۆ زەلامان ل دويىف حالى وان، و بۆ ژنكان ژى ل دويىف حالى وان، و بۆ ژنكا و زەلامان يېككە ل دويىف حالەكى دى.

و ژ وان تىشتىن كو ژن تىدا ھەوجەى فېركرن و ھىدايەت و رېكا دروستە: ئەو فېتنە و رويدان و كاودانەنە يىن كو قى وەختى پەيدا دىن و ئوممەت تىدا د بورىت و دۆر ل باژېرىن موسلمانان گرتى.

و ئەو تىشتى بۆ ژنكان دەھىتە دياركرن د قان بابەتان دا ھەرنەفسى وى گوتارى (خىتاب) نى نابىت يا كو بۆ زەلامان ژى دەھىتە ئاراستەكرن، بەلكو دقېت د گوتارى دا بەرى وان بەدەنە ھندەك تىشتا كو گرېداى وان بن، قىجا ھندەك جار گوتار تايبەت دى بۆ وان بىت زەلام بەژدارىيى د گەل وان ناكەن، و ھندەك جار ژى ئەوژى د گەل زەلامان دى بەژدار بن، بەلى ژن پتر ھەوجەى روونكرى نە بۆ قان بابەتېن گرېداى فتنە و رويدان و كاودانان.

بنياتی عیسیٰ: ژنك نه چيته د نافع چ تشته کی دا ژ فتنه.

قیجا ژن دى خو پاريزيت و ناجيته د نافع قان فتنه و پرويدان و کاودانان دا.

و خو دوير کرنا ژ فتنه دوونه: گشتی و تايبهت.

بابه تی عیسیٰ کو گشتی یه:

ژ ته و فیکا خودی بو عه بدی نه وه نه و وی قه دهر بکهت ژ فتنه.

قیجا یا لایق نینه بو به نده کی نه و به ره ف فتنان قه بچیت، به لکو یا پیدشی بو وی نه وه نه و خو قه دهر بکهت، و خو دوير بکهت ژ وی یا ده عوا وی بکهت بو هندی کو بچيته د نافع قان فتنان دا.

ژ نه بی داوودی و غه یری وی ژ فهرموودا له یث بن سه عه د، ژ معاویه بن صالح، ژ عه بدولره حمان بن جوبه یر، ژ بابی خو، ژ میقداد بن نه سوه دی - خودی ژى رازی بیت- گوت: به ندین خودی من گو هل پیغه مبه ری خودی ﷺ بوو د گوت: ((إن السعيد لمن جنب الفتن، إن السعيد لمن جنب الفتن، إن السعيد لمن جنب

((الفتن))⁽¹⁾. ئانكو: (هندي ئه وه يئ به خته وهر ئه وه يئ دوير بووي ژ
فتنا). سئ جار گوت.

و پيغه مبهري ﷺ سئ جار دووباره كر وهك مه زناهي بو قئ
مه سه لي، قئجا به خته وهر ي هه مي ئه وه مروّف - چ ژن چ زه لام - يئ
دوير بيت ژ فتنا.

بابه تي دووي كو تايبه ته ب ژني فه:

ئه وژي ئه و ته بيعه تي ژني يه يئ كو خودايئ مه زن ژن ل سه ر دا ي
و چيكر ي، قئجا ژني د نه فسا خودا هندهك تايبه تمه ندي يئ
هه ين د زه لام ي دا نينن، و ئه فه هندي ناگه هينيت كو ئه فه
تشته كي كي مه بو ژني، به لكو دبيت تشته كي ئه ري ني بيت د هندهك
بابه تان دا، و تشته كي نه ري ني بيت د هندهك مه سه لين دي دا،
قئجا خودايئ مه زن ژن د خه سه لت و ئه خلاق و هه ست و سوزا
(عاطيفا) وي دا جودا يا چيكر ي ژ زه لام ي، خودايئ مه زن
ده رباره ي ده يكا موسا ي - عليه السلام - دبيژيت: {وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ
مُوسَىٰ فَرِحًا ۖ إِنَّ كَادَتْ لِتُبَدِّي بِهِ ۖ لَوْلَا أَن رَّبَطْنَا عَلَىٰ قَلْبِهَا لِتَكُونَ

(1) اخرجه ابو داود (٤٢٦٣).

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ {القصص: ۱۰} ئانکو: (دلئی دایکا موسای وه لی هات
ژبلی خه ما موسای وبه حسیی وی ژ هر تشته کی دی یی هه بت
قالا بوو، ونیزیک بوو ئه و ئاشکه را بکه ت کو ئه و کورئی وییبه ئه گهر
مه دلئی ویی موکم نه کر با، قیجا ویی سه برکیشا و ئاشکه را نه کر؛ دا
ئهو ببته ژ خودان باوهران بیین باوهر ژ سوژا خودی دکهن).

ئهو حالئی خودایی مه زن به حسگری یی کو دهیکا موسای تییدا
بورئی ژ قالاهیییا دلئی ویی و گریدانا دلئی ویی ب کورئی وییقه وه ختا
ئهو هاقتیییه د نیلی دا بو بجه ئینانا فه رمانا خودی، قیجا ژ بهر
دژوارییا سوتنا دلئی ویی و ئیشانا ویی، و هندی دلئی ویی ب دویف
کورئی ویی موسای پابوو، نیزیک بوو ئه و مه سه لی ئاشکه را بکه ت،
به لی خودایی مه زن دلئی ویی پاگرت و موکم کر دا ببیته ژ خودان
باوهران.

قیجا ته بیعه تی ژنی نا خاسته هندی ئه و بجیته دناف قان
مه سه له و فتنان دا، و ویی جهی خو هه بیت د قان بابه تان دا ژ
گوتن و کریاران.

بنیاتی دووی: ژن خو مړویلی کاری خوئی ب دروستی
 بکته د ژیانې دا: چ دهیک بیت، چ خیشک، چ
 هه ژین چ کچ.

خودایی مه زن دبیزیت: {نَحْنُ قَسَمًا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ
 الدُّنْيَا} [الزخرف: ۳۲] ئانکو: (ئهمین یین کو د دونیایی دا رزق د
 ناقبهرا وان دا لیکفه کری).

قیجا ئیک ژ قی لیکفه کرنی ئه وه: خودایی مه زن ئه م وه ک
 دوینده ها ئاده می یین داین زه لام و ژن، و هنده ک کار یین کرینه
 خه ما زه لامی، و هنده ک ژنی.

و ژن د ژیانې دا دبیته دهیک، و خیشک، و هه ژین، و کچ، قیجا
 پیدقییه ئه و قی کاری خو د ژیانې دا بجه بینیت، و وان تشتین
 کو شه ریعه تی بو وی داناین بو قی کاری وی یی کو گونجای
 حالې وی وه کو دهیک و خیشک و هه ژین و کچ.

و د هه ردوو سه حیجان دا - و له فظ یا بوخاری یه - ژ فهرموودا
 زوهری، ژ سالم بن عه بدوللاه، ژ عه بدوللاه بن عومه ری - خودی

ژى پازى بيت- كو گوھل پيغه مبهري ﷺ بوو د گوت: ((كُلُّكُمْ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ)) ههتا گوتى: ((وَالْمَرْأَةُ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا رَاعِيَةٌ وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْ رَعِيَّتِهَا))⁽¹⁾. ئانكو: (هوين هه مى شقنان و بهرپرسن ژ شقانييا خو)

ههتا گوتى: (و ژن د مالا هه قزىنى خودا شقانه، و ئه و بهرپرسه ژ شقانييا خو).

قيجا ژن د مالا هه قزىنى خودا بهرپرسه ژ وان بين ل بن دهستى وى، ئانكو بهرپرسه ژ وى كارى خودايى مهزن ئيخستىيه د ستويى وى دا كو كارى هه قزىنيى يه، كا چاوا چاقديريى لى دكهت، و چاوا پى رادبيت، و چاوا بجه دئىنيت ل سه ر وى شيوازيى كو خودايى مهزن پى ژ وى پازى بيت.

و قيجا وهسا، ئه و دى ب كارى خو رابيت وهختا ئه و دهيك ژى بيت و خيشك و كچ ژى.

(1) اخرجه البخاري (٨٩٣، ٢٤٠٩، ٢٥٥٨، ٢٧٥١)، ومسلم (١٨٢٩).

و ئەگەر ژنی کارى خۆ زانى د ئان حاله تان دا، هنگى دى زانيت
کو يا لايق بو وى د ژيانى دا ئەوه ئەو خۆ مژويلى کارى خۆ بکەت،
و پشتى هنگى دى زانيت کو مژويلکرنا وى ب کارى وى قە د ژيانى
دا و بجهـ ئينانا وى کارى ب رهنگه کى وهسا کو -خودى ژى رازى
بيت-، ئە قە دى وى دته پاش ژ هندی کو بکەفته د ناڤ ئان
فيتنان دا، ئەو ژنا ئان کارين خۆ د ژيانى دا ب رهنگه کى وهسا ب
جهـ دئينيت کو -خودى ژى رازى بيت- وى وهختى هندی نابيت
گوھى خۆ بدهته گوتگوتکا و دهنگ و باسان ل دور ئان رويدان و
فيتنان، چونكى ئەو يا مژويله ب کارى خۆ يى ب دروستى قە، ئەو
ناگه هيت خۆ مژويلى وى تشتى بکەت يى شولا وى نه.

بنياتی سڀي: د فتنان دا هشياري هندي بن ڪو ڙنڪا
بينه د ناف ڦان پرويدانان دا وٽه وڇي ب ٽاخڻ.

د گهل بورينا دهی مهسهله هاتنه گوهورين، ڦيڄا وهلي هات
ٽيڏي ڙن ڙي داخلي هه می بابتهان دبن و ڙ ڦان بابتهان ڙي ٽه ڦ
رويدان و کاودانين نوي پهيدا دبن، و ٽه ڦ تشته د ئيسلامی دا نه
يی بهربه لاف بوو، و د ناف ڦي باڙيري ڙي دا نه تشته ڪي
بهربه لاف بوو، ڙن يا مڙويلي ڪاري ڇو بوو، و ٽه و داخلي بابتهان
وهي ڦان نه دبوو، و وي ڇو گوتن و ڇو ڪريار د ڦان بابتهان دا
نه بوون، يان ٽه ڦا ڪو دبيڙني (به ڙداريڪرن) و (ديارڪرنا بوچووني).
ٽانڪو: وي به ڙداری نه دڪر د ڦان بابتهان دا، و ڇ بوچوون ڙي
نه بوون.

هندي ئيسلامه يا هاتي بو پاراستنا ڙني، و ڙ پاراستنا ئيسلامی
بو ڙني ٽه وه: ڪاري وي نه ڪرييه ٽه و ڪو د ڦان پرويدان و کاودانان
دا ب ٽاخڻ، به لڪو ٽاخڻن ل دور ڦان مهسهله و بابتهان يا
هاتييه پالڏان بو زانا و ڪاربهستان و يي ٽه هل بيت بو ڦان
بابتهان، خودايي مهزن دبيڙني: {وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِّنَ الْأَمْنِ أَوْ

الْخَوْفِ أَدَاعُوا بِهِ ۖ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ
لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ} [النساء: ٨٣] ئانكو: (وئەگەر

فەرمانەکا دقیت بێتە قەشارتن یا کو پەیوەندی ب تەناهییی قە
هەبت یا خیرا وی بۆ ئیسلامی و موسلمانان بزقرت، یان پەیوەندی
ب ترسی قە هەبت یا بگههتە وان، ئەگەر ئەو گههسته ئەوین هە
بیین باوریبیی جهی خو د دلین وان دا نهکری، ئەو دی وی د ناف
مروقان دا به لاف کەن، وئەگەر وان ئەو بۆ پیغه مبهری خودی -
سلاف لی بن- و بۆ زانا وتیگه هشتیبیان زقرا ندبا، دا خودانین تی
ئینانەدەر وزانینی ژ وان راستییا وی زانن).

و ژ تشتی قەبری ل دەف زانا و فقهزانان ئەو: هندی ژنه نه ژ
وهلی ئەمر و کاربده ستانه د قان بابەتان دا.

و ژ جوانییا زانینی ئەو: حافظ ئەبا عەبدولرەحمان نەسائی د
(سنن الصغری) دا بابەکی ئینای ب قی ناسناقی: (باب: صون
النساء عن مجلس الحكم) ئانکو: خو دویرکرن ژ ئاماده کرنا ژنان
د جقاتین دانا حوکمی و قەزائی دا، دا کو بهیته پاراستن، و د قی
بابی دا ئەو فەرمووده یا ئینای یا کو ئیمامی بوخاری و موسلم

قه‌گوه‌استی ژ ئبن شیهابی، ژ عه‌بدوللاهی، ژ زهید بن خالدی و
 ئەبو هورهیره‌ی -خودی ژۆ رازی بیت- ژ پیغه‌مبه‌ری ﷺ کو
 دهرباره‌ی دوو زه‌لامین ب هه‌ئک چووین -ل دوماهییا فه‌رموودی-
 گوت: ((واغدا یا انیس الی امرأة هذا، فإن اعرفت فارجمها))⁽¹⁾.

ئانکو: هه‌ره ده‌ف ئەئۆ ژنکی و پرسیارا وی تشتی ژۆ بکه‌یی
 پیغه‌مبه‌ری ﷺ قیای دهرباره‌ی ئۆ هه‌ئک کیی، قیجا پیغه‌مبه‌ری
 ﷺ ئەو ژن ئاماده‌ نه‌کر د مه‌جلسا حوکمکرنی دا، بۆ هندی دا کو
 وی ب پاریزیت.

و ئەگه‌ر تو به‌ری خۆ بده‌یی دئ بینی شه‌ریعه‌تی ب ره‌نگه‌کی
 گشتی مباله‌غه‌ یا کری د پاراستنا ژنی دا د ئە حکام و ئە حوالان
 دا، و ژ ئۆ پاراستنی ژۆ ئەوه: ئەو یا دویرکری ژ وی تشتی نه
 لایقی وی بیت و وی تشتی نه‌ کاری وی بیت.

هنگی دئ زانی کو ژ وی خرابییا ژ نوی په‌یدا بووی ئەوه: وه‌ختا
 ژن ژۆ به‌ژدار کرین کو گوتنا خۆ و کریارا خۆ هه‌بیت د قان پویدان

(1) اخرجه البخاري (٢٣١٤، ٢٣١٥، ٢٧٢٤، ٢٧٢٥)، ومسلم (١٦٩٨).

و کاودانان دا، و ئه څه دهرگه هی خرابی و مه ترسییی یه ل بهر
خه لکی هاتییه څه کرن.

څیجا دڅیت ژن گه له ک یا هشیار بیت ژ څان پرویدان و کاودانیین
پهیدا دبن، و بلا گوهداری و دویڅچوونا وان گازیکه را نه که ت ئه څیین
وی پالددهن کو وی ژی بوچوون و گوتنا خو هه بیت د څان بابه تان
دا، چونکی ب راستی ئه څه نه ژ کاری وی یه.

بنياتی چاری: خو پاراستن ژ گومانی و گازیکه ری وئی.

د زهمانی ټان فتنه و رویدان و کاودانان دا که سین گومانچی زیده دبن، و قیجا دی گومانه کی (شوبه کی) ئینیت و حقی و باطلی تیکه له لی ئیک که ت، و دی که سی ئەمین و خاین و یی راستگو و دره وین، و یی ل سهر حقی و یی ل سهر باطلی، ئەڤه هه می دی حقی دهنه خو تیدا ب ئاخفن، و دی گازیکه ری خرابیی و خودانین شوبه یی دهنگی خو پی بلند که ن، قیجا ژن ژ شی رزگار نابیت ئە و نه بیت خو ب پاریزیت ژ گومانان و خودانین گومانان، و بلا ئە و گو هیین خو نه ڤه که ت بو ټان بابه تین هه.

و د فهرموودی دا یا هاتی کو پیغه مبه ری ﷺ ژن یا هشیارکری ژ قی تشتی، د هه ردو و سه حیجان دا ژ فهرموودا ئبن ئە بی موله یکه، ژ قاسم بن موحه ممه د، ژ عائیشایئ -خودی ژئی رازی بیت- ڤه دگو هیزن کو گوت: پیغه مبه ری خودی ﷺ ئە ڤ ئایه ته خاند:

{هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ} [ال عمران: ٧] ئانکو: (ئە و ب تنی یه

يى قورئان بۆ تە ئىنايە خوارى: هندەك ئايەت ژى د بىنەجھ
 ورامان ئاشكەرانە، ئەون بناخەيى كىتابى يى كۆل دەمى تىك
 ئالزىيى دقئىت لى زقرين بۆ بىتەكرن، وهندەك ئايەتتىن دى ژى نە
 دئاشكەرانە پىتر ژ رامانەكى ژى دچت، ورامانا وان ئاشكەرا نابت
 حەتا نەئىنە دانان ب رەخ وان قە يىن ئاشكەرا، قىچا خودانىن
 مەژىيىن نساخ وسەرداچووى، ژ بەر دللى وان يى خراب دويچوونا
 قان ئايەتتىن نەئاشكەرا دكەن، دا ل بەر خەلكى بەرزەكەن، ووان
 دسەردا بىن، ودا وەسا وەربادانى بىخنى كۆل دويىف بۆچوونىن
 وان يىن نەحەق بچن).

عائىشايى - خودى ژى رازى بيت- گوت: پىغەمبەرى خودى ﷺ
 گوت: ((إِذَا رَأَيْتِ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ سَمَى اللَّهُ،
 فَاحْذَرُوهُمْ))⁽¹⁾. ئانكو: (يا عائشا ئەگەر تە ئەو دىتن ئەوین ب
 دويىچوونا وان ئايەتان دكەن يىن نە ئاشكەرا، ئەقە ئەون يىن
 خودى بەحسا وان كرى، قىچا تو ھشىارى وان بە).

(1) اخرجه البخاري (٤٥٤٦)، ومسلم (٢٦٦٥).

قِيَجَا پِيَّغَه مَبَهَرِيَّ خُودِيَّ ﷺ بَهَرِيَّ وَيَّ دَا هَنْدِيَّ كُو ئَه وَ هَشِيَارِي
وَ ان بِيْتِ ئَه وَيِّنْ دُوِيَقْچُوْنَا ئَايَه تِيْنِ نَه ئَاشَكَهْرَا دَكَهْنِ، وَ ئَه فْ
هَشِيَارِكِرْنَه هَاْتَه ئَارَاْسْتَه كِرْنِ بُو زْنَه كِيَّ زْ زَنْكَانِ، چُونَكِي ئَه فْ
بَا بَهْتَه د دَهْر حَه قَا وَ ان دَا دُو وِيَا تْتِرَه.

قِيَجَا دَقِيَّتْ زَنْ گَه لَه كِ پَتِرِ خُو بِ پارِيْزِيْتِ وَ هَشِيَارِي گُوْتَنْ وَ
گُوْتَارِيْنِ گُوْمَانْچِيِيَا بَنْ، وَ بِلَا دَهْر گَه هِيَّ خِرَابِيِيِيَّ لِ سَهْرِ خُو
نَه فَه كَهْتِ. وَ ئَه فْ گُوْتَنَا پِيَّغَه مَبَهَرِيَّ ﷺ د فَهْر مُووْدِيَّ دَا: (ئَه فَه
ئَه وَ ان بِيِيْنِ خُودِيَّ بَه حَسْكَرِيَّ، قِيَجَا هَشِيَارِي وَ ان بَه).

دُو وِئِشْتَا بَخُوْفَه دِگَرِيْتِ:

۱_ هَشِيَارِي كَه سَايَه تِيِيَا وَ ان بِيْتِ، تِيَكَه لِيِيَا وَ ان نَه كَهْتِ، چُونَكِي
ئَه وَيِّنْ گُوْمَانَا دِئِيَخْنَه دَلَا وَ حَه قِيَّ وَ بَا طَلِي تِيَكَه لِي ئِيِيَكِ دَكَهْنِ - چِ
زَنْ بِيْتِ چِ زَه لَامِ - نَابِيْتِ مَرُوْفِ تِيَكَه لِيِيَا وَ ان بَكَهْتِ، چُونَكِي ئَه فَه
دِي دَهْر گَه هِيَّ خِرَابِيِيِيَّ لِ تَه فَه كَهْتِ.

۲_ هَشِيَارِي دَه قِيِيْنِ وَ ان بَه، ئَانْكَو: گُوْتَنْيِيْنِ وَ ان، مَرُوْفِ نَه گُوْهِيَّ خُو
د دَهْتِيَّ، وَ نَه بَه لَافِ دَكَهْتِ، وَ نَه وَ مَرْدِگَرِيْتِ.

بنياتی پینجی: ژن که لها خو پاراستنی ل دهف خو و ته هلی
خو و نیزیکن خو بهیز بکته.

فرمان یا ل ژنی هاتیبه کرن کو ته و خو ب وهستینیت د پاراستنا
نه فسا خودا ژ قان فتنه و پرویدان و کاودانان، کو ته ول دهورو بهریں
خو که لههکا پاراستنی بدانیت ژ علم و زانینی ل دویف گوتنن
زاناییں موکم د زانینی دا (د علمی دا)، و ب گوتنن وان بکته، و
خو دویر بکته ژ وی بی نه جهی باوه رییی بیت، و بهرهف قورئانی
قه بچیت، و عیبادهتی خو زیده بکته، و ژ ژبلی قان ژی ژ ریکن
خو پاراستنی، و فرمان یا لی هاتیبه کرن د حالی فتنه و پرویدانان
دا ته و پتر خو و ته هلی خو ب پاریزیت، خودایی مهزن د بیژیت:
**{يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ
وَالْحِجَارَةُ}** [التحریم: ۶] ئانکو: (تهی ته ویین باوه ری ب خودی ئینای
و دویفکه تنای پیغه مبهری وی کری، هوین خو و عیالی خو ب
گوهدانا فرمانا خودی ژ وی ئاگری بیاریزن یی ب مروف و بهران
دئیته هلکرن).

و ئەف فەرمانە بۆ زەلامانە -کو ئەو خودان باوهرن- و فەرمانە بۆ ژنکان ژى، قیجا فەرمان یا ل ژنى ژى هاتییه کرن کو ئەو خو ب وهستینیت بۆ پاراستنا خو و ئەهلئ خو ژ ئاگرئ.

و ئیمامئ بوخاری (رحمه الله) دمرگههک یئ ئینای د سه حیحا خودا: (باب: (قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا))، و پاشئ فەرموودا ئبن عومهرئ ئینا کو پیغه مبه رئ خودئ ﷺ گوت: ((كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ فَالْأَمِيرُ الَّذِي عَلَى النَّاسِ رَاعٍ عَلَيْهِمْ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُمْ وَالرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُمْ وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى بَيْتِ بَعْلِهَا وَوَلَدِهِ وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْهُمْ وَعَبْدُ الرَّجُلِ رَاعٍ عَلَى بَيْتِ سَيِّدِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُ أَلَا فكلُّكم راعٍ و كلُّكم مسؤؤلٌ عن رعيته)) (1)

قیجا زهلام و ژن ههردوو دکه قنه د بن قئ فەرمانئ قه کو خو و ئەهلئ مالا خو ب پاریزن، قیجا دقیت زهلام خو و مالا خو ب پاریزیت ژ ئاگرئ، و ژن ژى دقیت خو و مالا خو ب پاریزیت ژ ئاگرئ.

و ئەفه ژئ دئ ب فیئ کرنئ و په رومرده کرنئ بیت، ئیمامئ عهلی - خودئ ژئ رازی بیت- د ته فسیرا قئ ئایه تی دا، وهکی ل دهف ئبن

(1) اخرجه البخاري (٥١٨٨)

جهرير و غهيري وي هاتي: {قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا} دبیژیت:
(وان فییر بکهن و تهئدیب بدهن)⁽¹⁾.

قیجا مروّف دئ خو و مالا خو فییری وی تشتی فەر کت، و ژن
ژی دئ خو و مالا خو فییری وان تشتین پیّدی کت بو ڤان
بابه تان -چ زهلامی وی بیت یان کوری وی یان برایی وی.

و ئەف فەرموودا بوری (ابن ابی الدنیا) یا د کتیبّا (العیال)⁽²⁾ دا
ئینای د قی بابی دا: (باب تعلیم الرجل أهله وتعلیم ولده
وتأدیبهم)⁽³⁾. ئانکو: زهلام دئ مالا خو و زاروکین خو فییرکت و
(تهئدیب) دت، و ههروهسا وهکی وی ژن ژمی، چونکی ئەوژی یا
به ژداره د فەرموودا بوری دا: ((والمراة راعیة علی بیت زوجها وهي
مسؤولة)) قیجا ئەوژی دئ زهلامی خو فییرکت و دئ بهری وی
دهته ریکا دروست ئەگەر هات و بابتهکی وهکی ڤان فتننا ژئ
بیئاگه (غافل) بوو، و ههروهسا دئ زاروکین خوژی فییرکت و
پهرومرده کت، و دئ ئەهلئ خو هه مییان فییرکت ژ دهیک و باب
و خیشک و برایان.

(1) تفسیر الطبری (۲۳/۱۰۳).

(2) پهرتووکه کا ب مفا یه ب تاییهت بو ژنان.

(3) العیال (۴/۳۱۸).

بنیاتی شہ شی: چائی وی ل وان گوہورینان بیت یین کول
 دہف ٹیک ژ ئەھلی وی پەیدا دبیت، و ہندی د شیانا وی
 دا بیت دی شیرەتالی کەت، و ب ہاریکاریا
 ٹیک ژ وان یین ئاخفتنا وان دھیتە قەبویل کرن.

فەرمان یال ژنئ ہاتیبیہ کرن کو د وہختی فیتنان دا ئەو یا ہشیار
 و زیرەک و شارەزا بیت، سەحکەتە وان گوہورینین کو پەیدا دین ل
 دہف ٹیک ژ ئەھلی وی، دبیت تیبینی بکەت کو گوہورینەک یال
 دہف زەلامی وی پەیدا بووی د قی فیتنا ہە دا، یان برایی وی، یان
 بابی وی، یان خیشکا وی، یان ہەر ٹیک دی ژ مالا وی، و ئەگەر
 بەری خۆ دا قان گوہورینان، [وہکی خۆ قەدەر کرنا ژ ئەھلی، یان
 دوچوونا وی یی کو نابیت مرۆف دویتچوونا وی بکەت ژ
 گازیکہرین خرابیی، یان ژبلی قان ژ گوہورینان ل دہف پەیدا
 بوون]، ہنگی ژن دی نہسیحەت و شیرەتان پیش کیش کەت ہندی
 د شیانین وی دا، خودایی مەزن دبیزیت: {فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا
 اسْتَطَعْتُمْ} [التغابن: ۱۶] ئانکو: (قئجا ہوین -گەلی خودان باوہران-
 ل دویت شیانا خۆ تەقوا خودی بکەن).

قېچا دى شيرهتان ل وان كهت. و دى خو د قان بابەتان دا شارهزا
كهت كو علم د وان بابەتان دا هەبیت يېن بەرى وان د دەتى و
شيرهتا پى لى دكهت، نابیت ئەو شيرهتا بكهت بىي علم، بەلكو دى
خو فيرى وان تشتا كهت يېن كو گريداى قان بابەتان، يان ژى دى
پرسيارا ئەهلى زانينى كهت و ئەو دى بەرى وى دهنه يا دروست
و يا پيدى، قېچا ئەگەر ديت گوهورينهك يا ل دهف زهلامى وى
يان كورى وى يان ژبلى قان ژ ئەهلى وى پەيدا بووى هنگى دى
مشپورهتى (شورايى) د گەل ئىكى كهت ژ وان يى كو پشت راست
ژ دينى وى و زانينا وى ژ ئەهلى زانينى، يان بابى خو، يان
نيزيكەكى خو، و دى داخازا زانينى ژى كهت، و پاشى دى
شيرهتى ل وان كهت، و دى خو وهستينيت د قى تشتى دا، و دى
دوعايا هيدايهتى بو وان ژ خودى كهت.

و ئەگەر كيماسييهك ژ زهلامى خو ديت د قى بابەتى دا، و د گەل
ئاخفت و ئەو چەنده بو ديار كر يا كو ئەهلى زانينى دبيژيت، و
زهلامى وى رەتكر و قەبويل نهكر، هنگى ئەو دى ب هاريكارييا
بابى خو زهلامى خو تىگههينيت، يان برايى خو، يان برايى زهلامى

خو، يان بابي زهلامی خو (خه زویری خو)، يان ئیکی ژ ئه هلی زانینی، و ههروهسا ئه گهر ئه شه د برایی خو دا دیت، يان خیشکا خو، يان ئیکی ژ نیزیکین خو ژ وان یین کو دشیت ب شیره تکرنا وان رابیت.

و ل دهف ئه بی داوودی د فهرموودا ئه بی ئیسحاق سه بیعی، ژ وهب بن جابر، ژ عه بدوللاه بن عه مر - خودی ژ وان رازی بیت- کو گوت: پیغه مبهری خودی ﷺ گوت: ((کفی بالمرء إثمًا أن يضيع من يقوت))⁽¹⁾. ئانکو: (تیرا مروقی ههیه گونه هه کو ئه و قویته نه ده ته وان یین ل بن دهستی وی)، و (القوت): ناغه که بو وان هه می تشتان دهیت یین مروف پی بهیز دکه قیت، و هیزا له شی ژی دکه قته دبنقه ب خارن و فه خارنی، و هیزا روحی ژی ب زانین (علم) و دیندارییی و هیدایهت و ریکا دروست و چاک کرنی.

قیجا ئه وی بشیت شیره تی ل وان بکهت یین نیزیکی وان [وهکی هه قزینی يان بابی يان دهیکی يان خیشکی يان کوری يان کچی]

(1) اخرجه ابو داود (١٦٩٢).

دقیّت ئه و ئجتیهادی بکته کوب وی حه ققی رابیت یی کول سه ر
وی ژ شیره تکرنا وی و ریکا دروست نیشا بدهت.

قیجا ئه فه شه ش بنیات (ئه صل) بوون کو بکییر هه می حال و
وهخت و جهان دهیت، کو دقیّت ژن خو شاره زا بکه ن و بزنانن چ ل
سه ر وان فه ره (واجبه) د وهختین فیتنان دا، چونکی ئه فه ژ وی
قویتی (زادی) ب مفایه بو وان، و دقیّت ئیک ژ وان هه ر جار
سه حکه ته قان شه ش بنیاتان و دووباره بخینیت، و تییگه هیت، و
بزاقتی بکته ئه و بخو بجه بینیت و د ئه هلی مالا خوژی دا بجه
بینیت.

و دی مفای ژ وان ژی بین یین کو شیخین مه پیشتر دهرباره ی
قی تشتی نقیسین، وهکی وی ناما شیخ ئبن بازی -رحمه الله-
نقیسی، ناقی وی: (موقف المؤمن من الفتن)، و ههروه سا شیخی
مه شیخ صالح فوزان وی ژی نامه کا هه ی ب ناقی: (موقف المسلم
من الفتن)، ئه ف هه ردوو نامه و یین وهکی قان یین کو زانایین موکم
د زانینی دا نقیسین و د بهر نیاس د شیره تکرنا خه لکی دا و د پرژد

ل سەر هیدایه تا خه لکی، خه لکه ک مفای ژئی دبینن ژ ژن و زه لمان.

و ئەهه دوماهییک روونکرن بوو، و ئەز هه وه شیرهت دکهم کو هوین د پرژد بن ل سەر وی تشتی مفای دین و دونیا یا هه وه تیدا بیت، و دوعا ته و فیکتی بو هه وه دکهم د دین و دونیا یا هه وه دا.

و ژ خودی دخازم ئەو مفای بگه هینته مه و هه وه ژ وی یا مه گوتی، و بکه ته هیجه ته ک بو مه و هه وه، و نه بیته هیجه ته ک ل سەر مه و هه وه، و مه هه مییان ب پاریزیت ب ئیسلامی، و چاقین مه روون بکه ت ب چاکرنا نه فسا مه و ئەهلین مه و هه ر ئیکی ئەم چه ز ژئی دکهین، و ئەو مه ل سەر ئیسلام و سوننه تی بهیلت و ب مرینیت، و ئەو قی باژییری و ئەهلئ وی ب پاریزیت، خه لکی وی و مه زن و حاکمین وی، ژن و زه لمان، و هه می باژییرین موسلمانان، و کو ره حما خو ب سەر هه می باژییرین موسلمانان دا ب بارینیت، و بکه ته ئەمن و ئیمناهی، و خراببیا خرابکاران و پیلانین پیلانگییر و خرابان ژئی بده ته پاش.

و خودی ته و فیکا هه مییان بده ت بو وی یا ئەو چه ز ژئی دکه ت و بی پازی بیت.

والحمد لله رب العالمين
وصلى الله وسلم على نبينا محمد
وعلى آله وصحبه أجمعين

ناڤه پروك

- 8..... بنیاتی ئیککی: ژنك نه چپته د ناڤ چ تشته کی دا ژ فتننا.....
- 8 ..... بابه تی ئیککی کو گشتی یه.....
- 9 ..... بابه تی دووی کو تایبه ته ب ژنی څه.....
- بنیاتی دووی: ژن خو مژویلی کارئ خو یی ب دروستی بکه ت د ژیانئ دا:
- 11..... چ دهیک بیت، چ خیشک، چ هه څژین چ کچ.....
- بنیاتی سییی: د فتنان دا هشیاری هندئ بن کو ژنکا بیننه د ناڤ څان
- 14..... رویدانان دا و ئه و پی ب ئاخڅن.....
- 18..... بنیاتی چاری: خو پاراستن ژ گومانئ و گازیکه ریڼ وی.....
- 20..... دوو تشتا بخوڅه دگریت:.....
- بنیاتی پینجی: ژن که لها خو پاراستنی ل دهڤ خو و ئه هلی خو و نیزیکین
- 21..... خو بهیز بکه ت.....
- بنیاتی شه شی: چاڅی وی ل وان گوهورینان بیت یین کو ل دهڤ ئیک ژ
- ئه هلی وی پهیدا دبیت، و هندی د شیانا وی دا بیت دی شیره تا لی که ت،
- و ب هاریکارییا ئیک ژ وان یین ئاخفتنا وان دهیته قه بویل کرن.....24

مزگفت

www.mzgaft.com